

Σχετικά με το χθεσινό μάθημα που έπρεπε να γίνει διαδικτυακά – 13 Νοεμβρίου 2024

Ήμασταν σχετικά λίγοι αλλά δουλέψαμε. Δεν περιμένω από εσάς να συμφωνείτε με όσα λέω αλλά απαιτώ να μην μου επιβάλλετε τα πιστεύω σας όσο χρόνο σας προσκαλώ να χρησιμοποιήσετε το κριτικό σας πνεύμα και τις ορθολογικές σας ικανότητες. Δεν σας επιβάλλω τα δικά μου. Από' κεί και πέρα, είστε ελεύθεροι άνθρωποι.

Μιλήσαμε για διάφορα στοιχεία **των γλωσσικών πρακτικών των Ρωμιών** στην Οθωμανική Αυτοκρατορία με την αφορμή των διάφορων αρχείων που ανάρτησα προχθές για τα Ελληνικά της Καππαδοκίας και τα Ποντιακά.

Τί είναι γλωσσική νησίδα (τα Φάρασα, η Σύλλη); Τί είναι τα χαρακτηριστικά των διαλέκτων στην Καππαδοκία; Γιατί ο γλωσσολόγος Dawkins θεωρούσε ότι πρόλαβε τα τελευταία στάδια της ιστορίας τους; Πώς εκφράζεται η επιρροή των τουρκικών επάνω σε αυτές τις νησίδες; Ποιός είναι η κα. Δέσποινα Βιτούνη;

<https://www.facebook.com/profile.php?id=100007465840325>

Υπάρχει και σήμερα αυτή η εκδοχή των ελληνικών; Σε ποια κατάσταση και πού;

<https://www.haniotika-nea.gr/ta-farasa-camllica-tis-anatolikis-kappadokias/>

<https://www.facebook.com/groups/1688983517781667/>

Είδαμε ότι τα ποντιακά δεν είναι ενοποιημένη γλώσσα αλλά μια συνέχεια (continuum) διαλέκτων, όπως και υπήρχαν άλλες γλώσσες εκεί. Οι Ρωμιοί της Πάφρας ήταν **τουρκόφωνοι**. Να ξέρετε ότι οι άνδρες στη Μερζιφούντα μιλούσαν **αρμενικά** στο παζάρι. Βλ. τα σχετικά αρχεία του ΚΜΣ για την εμπορική γλώσσα εκεί.

Γενικά και παντού στην οθωμανική επικράτεια οι μη-Μουσουλμάνοι άνδρες μπορεί να ήξεραν καλύτερα τουρκικά από τις γυναίκες οι οποίες δεν έπρεπε να έχουν υπερβολικές επαφές με άνδρες που ανήκαν στην άλλη θρησκευτική ομάδα.

Υπενθυμίζω ότι τα τουρκικά υπήρχαν – kaba Türkçe - πριν από τις γλωσσικές μεταρρυθμίσεις του κεμαλικού καθεστώτος, παράλληλα με την αυλική, διοικητική, λόγια οθωμανική γλώσσα. Θέλει λίγη προσοχή αυτό το θέμα. Είναι ευκαιρία για να σας προσκαλέσω να μάθετε τουλάχιστον στοιχειώδη οθωμανικά στο Τμήμα μας.

Η ποντιακή γλώσσα δεν έχει εξαφανιστεί εντελώς από τα εδάφη εκείνα. Υπάρχουν ακόμα ομιλητές της στην κοιλάδα της Όφης [Of] μια περιοχή όπου οι άνθρωποι εξισλαμίστηκαν πριν από αιώνες και όπου χωριάτες μπορεί να μιλάνε ακόμα μια τοπική ποντιακή διάλεκτο. Ένα από τα πιο εντυπωσιακά χαρακτηριστικά είναι η επιβίωση ως σήμερα του απαρεμφάτου των ρημάτων. Μη νομίζετε ότι η άνεση στα ποντιακά σημαίνει ότι νοσταλγούν ελληνικότητα οι ντόπιοι. Δεν είναι έτσι. Παρόμοια με τη βαθιά θρησκευτικότητα των Ορθόδοξων Πόντιων είναι των Μουσουλμάνων εκεί.

Αυτά τα ζωντανά υπόλοιπα είναι κύριο θέμα του Omer Ozan:

<https://www.politeianet.gr/books/9789603434672-asan-omer-ekdotikos-oikos-afoi-kuriakidi-o-politismos-tou-pontou-72039>

Ένας τύπος της γλώσσας διδάσκεται πλέον στο Αριστοτέλειο Πανεπιστήμιο Θεσσαλονίκης. Είναι πρόσφατο φαινόμενο. Το σύγχρονο ελληνικό κράτος ενδιαφέρεται πρακτικά μόνο για την τυποποιημένη επίσημη του γλώσσα όπως άλλα εθνικά κράτη.

<https://ponticstudies.hist.auth.gr/en/>

Υπάρχει μια ζωντανή θεατρική παράδοση στα ποντιακά, την οποία επιζεί σε ποντιακούς κύκλους. Πιο γνωστό είναι το γεγονός ότι η ποντιακή μουσική (με ή χωρίς στίχους) υπάρχει εδώ και στην Τουρκία. Συμβολίζεται από την ποντιακή λύρα / kemençe.

<https://www.youtube.com/watch?v=PZJb27esYhM&list=RDQMTNRHuRaoTjk&index=2>

Μιλήσαμε για το βιβλίο της Thea Halo *Not Even My Name*, την πορεία της μητέρας της με τα πόδια από τον Πόντο ως το Ντιαρμπακέρ και το Λίβανο με τελική μετανάστευση στις ΗΠΑ και αφομοίωση στη κοινωνική δυναμική της Νέας Υόρκης.

Με αφορμή της παρατήρησης μιας συμφοιτήτριάς σας συγκρίναμε αυτό το αμερικανικό βιβλίο με το τουρκικό Anne Annem της Fethiye Çetin.

<https://www.politeianet.gr/books/9789601627687-cetin-fethiye-pataki-i-giagia-mou-201113>

Δύο είναι τουλάχιστον οι διαφορές στις δύο περιπτώσεις. Ενώ η Thea Halo ενδιαφέρεται για την τραυματική πορεία έξω από την Εγγύς Ανατολή μιας κοπέλας από τον Πόντο, η Fethiye Çetin επικεντρώνεται στην περίπτωση μιας Αρμένισσας που έπρεπε να μείνει επί τόπου και να παντρευτεί σε τουρκική οικογένεια. Η Αρμένισσα αυτή είναι η γιαγιά της, η ηλικιωμένη Seher, (με γνήσιο ή πρώτο όνομα: *Heranuş Gadaryan* – Հերաւուշ Կադարյան) και αποκαλύπτει τραυματικά το οδυνηρό παρελθόν αυτού του κλάδου της οικογένειάς της. Μίλησα για τη λέξη Anoush / Անուշ.

<https://www.youtube.com/watch?v=KriR-AweFfs>

<https://www.hurriyetdailynews.com/leftover-turkish-armenian-voices-37619>

Κάτι που δεν ειπώθηκε χθες είναι το γεγονός ότι βρήκε συγγενείς της στην **Αμερική** που είχαν διατηρήσει το αρμενικό επώνυμό τους και τη θρησκεία τους. Η Αμερική ως τέρμα της εξόδου από την Εγγύς Ανατολή είναι άρα κοινό στοιχείο στις δύο περιπτώσεις.

Τα δύο βιβλία είναι αφορμές να συνειδητοποιήσουμε την έντονη βία κατά των Οθωμανών Χριστιανών και τους τρόπους επιβίωσης που υπήρχαν για τους πιο τυχερούς: αφομοίωση και μετανάστευση. Επίσης να ξέρετε ότι τα πρώτα χρόνια της εξουσίας του **ΑΚΡ** ήταν περίοδος πιο ανοικτής συζήτησης στην Τουρκία για τη μη επίσημη, μη κεμαλική ιστορία του τόπου, με αποτέλεσμα να έχουν ψηφίσει υπέρ αυτού του κόμματος και μέλη των μη-μουσουλμανικών ομάδων της σύγχρονης Τουρκίας, κάτι σπάνιο πλέον.

Με αφορμή των ταινιών του Κωνσταντίνου Γιάνναρη, μιλήσαμε για τον ελληνορθόδοξο πληθυσμό στη Σοβιετική Ένωση και τους εκτοπισμούς εκ μέρους της σταλινιστικής περιόδου προς το **Καζακστάν**. Είχαμε και ζωντανή μαρτυρία αυτής της κατάστασης. Με αυτή την αφορμή υπενθυμίστηκε άλλη μια φορά ότι ο χώρος βρίσκεται σε δυναμική διαδικασία αλλαγών: ο βόρας του Καζακστάν δεν είχε πολλούς Καζάκους κατοίκους προ παντός Ρώσους και όσους μετέφερε εκεί το σοβιετικό καθεστώς από διάφορες περιοχές: από τον Βόλγα, τον Καύκασο, την Ουκρανία, τις Βαλτικές χώρες με τη δικαιολογία ότι επρόκειτο για προδότες της σοβιετικής πατρίδας.

Ένας συμφοιτητής σας ανέφερε τον ανταρτικό αγώνα των Ρωμιών στον Πόντο. Με αυτή την αφορμή μίλησα για την **agency** των ανθρώπων και σε ακραίες καταστάσεις. Πώς αντιδρά ο άνθρωπος σε περιορισμένο περιθώριο ελευθερίας δράσης; Πάει σε εξορία με τα πόδια ή αποφασίζει – γιατί έχει ευκαιρία – να πάει στα βουνά και να μην εκτοπιστεί; Ποιός έχει τέτοια ευκαιρία; Πού ακριβώς; Πότε ακριβώς;

Ο ίδιος συμφοιτητής μίλησε για τα αρχαία ερείπια στον Πόντο. Όπως το καταλάβατε κιόλας, δεν είναι το κεντρικό μας θέμα. Θα ήθελα να αποφύγετε την άγωνα **αρχαιολατρία** που σας αποξενώνει από την πιο πρόσφατη ιστορία και την παρούσα πραγματικότητα. → Το κεντρικό μας θέμα είναι ένα μη-αγαπημένη ιστορία και γεωγραφική περιοχή για την επίσημη κρατική ιστορία της Ελλάδας που θεωρεί την οθωμανική κυριαρχία ως ιστορικό λάθος. Δεν είναι η προσέγγισή μου, αποδέχομαι το παρελθόν όπως ήταν. Είναι η μόνη ορθολογική προσέγγιση η οποία επιτρέπει την ψύχραιμη γνώση κι ανάλυση των γεγονότων.